

Aluehallintovirasto

Etelä-Suomi

Päätös

Nro 63/2014/1

Dnro ESAVI/485/04.08/2010

Annettu julkipanon jälkeen

28.3.2014

ASIA

Päätös UPM-Kymmene Wood Oy:n ympäristönsuojelulain (86/2000) 90 §:n mukaisesta suunnitelmasta, joka koskee Heinolan vaneritehtaan toiminnan lopettamista sekä ympäristöluvan raukeaminen, Heinola.

LUVAN HALTIJA

UPM-Kymmene Wood Oy
PL 203
15141 Lahti
Y-tunnus 1839206-5

TOIMINTA JA SEN SIJAINTI

UPM-Kymmene Wood Oy, Heinolan vaneritehdas
Viilukatu 11
18100 Heinola
Kiinteistö:111-5-2-7
Kiinteistön omistaja: UPM-Kymmene Oyj

ASIAN VIREILLETULO

UPM-Kymmene Wood Oy on jättänyt Heinolan vaneritehtaan toiminnan lopettamista koskevan suunnitelman Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle 9.3.2010. Samalla yhtiö on pyytänyt, että toimintaa koskeva ympäristölupa määrätään raukeamaan. Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on siirtänyt asiat hallintolain 21 §:n perusteella Etelä-Suomen aluehallintovirastolle 16.4.2010.

ASIAN KÄSITTELYN PERUSTE

Ympäristönsuojelulain 28 §:n 1 momentti ja 90 §

Ympäristönsuojeluasetuksen 1 §:n 1 momentin kohta 1 b)

LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Ympäristönsuojeluasetuksen 5 §:n 1 momentin kohta 1 b)

TOIMINTAA KOSKEVAT PÄÄTÖKSET, SOPIMUKSET JA ALUEEN KAAVOITUSTILANNE

Hämeen ympäristökeskuksen ympäristölupapäätös 3.9.2004, Nro YLO/lup/105/04, Dnro HAM-2003-Y-237-111.

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 26.5.2006, Nro 06/0148/2.

Hämeen ympäristökeskuksen päätös tarkkailusuunnitelman hyväksymisestä 30.6.2006, Nro YSO/87/2006, Dnro HAM-2003-Y-237-111.

Hämeen ympäristökeskuksen päätös vaneritehtaan vanhan tukkien haudonta-altaan kunnostussuunnitelmasta 27.12.2006, Nro YSO/154/2006, Dnro HAM-2005-Y-83-18.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös 11.12.2007, Nro 3167.

Alue on asemakaavassa (vahvistettu 10.3.1983) määritetty teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueeksi ja vesialueeksi. Asemakaavamääräysten mukaan puutavaran varastointi on vesialueella sallittua.

LAITOKSEN SIJAINTI JA YMPÄRISTÖ

Yleiskuvaus laitoksen sijainnista ja ympäristön tilasta

UPM-Kymmene Wood Oy:n Heinolan vaneritehtaan tuotantolaitokset sijaitsevat Viilu- ja Vanerikadun rajaamalla teollisuustontilla Maitiaislahden rannalla. Tieyhteys tehdasalueelle kulkee pohjoisesta Vanerikatua ja lounaasta Tehdastietä pitkin. Lähimpien katujen varrella on pienteollisuutta. Lähimmät asuintalot sijaitsevat tehdasalueesta noin 200 metrin etäisyydellä.

Maaperän tila

Tehdasalueen maaperän pilaantuneisuutta on tutkittu vuonna 1998. Fenoli- ja öljypitoisuuden selvittämiseksi polttohakekentän maaperästä otettiin näytteitä neljästä kohdasta (Viatek Oy Geosto, Vanhan polttohakekentän maaperätutkimus, Schauman Wood Oy, T 537328 ja jatkotutkimukset 14.9.1998 T543528). Näytteissä ei havaittu kohonneita haitta-ainepitoisuuksia.

Vuonna 2006 tehdasalueen maaperää tutkittiin riskikohteiden osalta Insinööritoimisto Paavo Ristolän toimesta. Valtioneuvoston maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista antaman asetuksen mukaisten maaperän haitallisten pitoisuuksien alempien ohjearvojen ylityksiä ei tutkimuksessa todettu.

Tukkialtaan pohjasedimentin ja puristemontun alapuolisen maaperän öljypitoisuutta on selvitetty vuonna 2000 (Viatek Oy Geosto, Heinolan tehtaat: vaneritehdas ympäristötutkimukset, Schauman Wood Oy, 9.2.2000 T566828). Samassa yhteydessä tutkittiin tukkikentän ja hautomoallasliejun kuivausmontun vaikutuksia pohjavesiin asentamalla alueelle kolme pohjavesiputkea. Selvityksessä havaittiin, että tukkialtaan pohjasedimentin ja altaan laidan rantamudan öljypitoisuudet olivat korkeita (8 220 mg/kg ja 1 890 mg/kg).

Vanhan hautomoaltaan kunnostus toteutettiin estämällä pilaantuneen sedimentin mahdollinen kulkeutuminen rakentamalla altaan suulle patopenger. Kunnostussuunnitelmaan liittyvässä riskinarvioinnissa, todetaan, että allas itsessään ei ole ongelmallinen ympäristö- tai terveysriskien kannalta. Ympäristöriskiä kunnostuksen jälkeen ei ole, koska altaassa ei ole haihtuvia komponentteja, pohjavesi ei kulje sedimenttikerroksen läpi ja koska veden tai sedimentin sekoittuminen Maitiaislahden pintaveteen estetään. Hämeen ympäristökeskus on hyväksynyt kunnostussuunnitelman 27.12.2006, nro YSO/154/2006 (UPM-Kymmene Wood Oy Heinolan vaneritehtaan vanhan tukkien haudonta-altaan kunnostussuunnitelman hyväksyminen). Kunnostuksesta on laadittu loppuraportti "Hautomoaltaan padon rakentaminen, Heinolan vaneritehdas 22.9.2008".

Pohjavesi ja sen tila

Tehdasalue ei sijaitse luokitellulla pohjavesialueella. Lähin pohjavesialue (Jyränkö, 0608802) on luoteessa noin 500 metrin etäisyydellä laitosalueesta.

Tehdasalueen pohjaveden laatua on tarkkailtu 5 vuoden ajan kolmesta havaintoputkesta (HP1, HP2 ja HP3) Kymijoen vesi ja ympäristö ry:n toimesta. Havaintoputki 3 on jäänyt asfalttikentän alle, joten viime vuosien tarkkailussa ovat olleet mukana havaintoputket 1 ja 2.

Vuoden 2012 tulosten mukaan (näytteenotto 24.8.2012) havaintoputki 2:ssa vesi oli käytännössä hapetonta. Molempien havaintoputkien veden pH oli hieman hapanta. HP1:n vedessä oli aiempaa enemmän kionaistyyppiä, mutta ammoniumtyppiä ei lainkaan. Myös HP2:ssa oli runsaasti typpiä ja typpi oli suurimmaksi osaksi ammoniumtyppimuodossa. HP1:ssä oli aiempaa vähemmän fosforia. HP2:ssa oli runsaasti fosforia. Mineraaliöljyjen ja haihtuvien yhdisteiden pitoisuudet olivat alle määrittämissä rajojen.

Vuoden 2013 tulosten mukaan (näytteenotto 21.8.2013) havaintoputki 1:n vedessä oli hyvin happea. Veden pH oli hieman hapanta. Vedessä oli runsaasti kokonaistyyppiä, mutta hieman vähemmän kuin parina edellisenä vuonna. Ammoniumtyppiä ei ollut lainkaan. Fosforia oli melko runsaasti, mutta selvästi vähemmän kuin vuosina 2009–2010. M mineraaliöljyn ja haihtuvien yhdisteiden pitoisuudet olivat alle määritysrajojen.

Vesistö sekä sen tila ja käyttökelpoisuus

Vesistöalueluokituksessa tehdasalue kuuluu Konniveden lähialueeseen (14.131).

Konniveden Maitiaislahti sijaitsee Kymenvirran kupeessa. Lahti on pitkä, kapea ja matalahko lahtialue, jonka veden vaihtuvuus on huono. Aikaisempina vuosikymmeninä lahteen on kohdistunut raskas jätevesikuormitus useiden eri kuormittajien taholta. Nykyisin lahteen tulee vain vähäistä kuormitusta. Kuormitushistoriansa ja erityispiirteidensä seurauksena lahtialue poikkeaa selvästi muusta Konniveden vesialueesta. Vesien yleisen käyttökelpoisuusluokituksen mukaan Maitiaislahti on vaneritehtaan kohdalla luokiteltu välttäväksi.

Tuotantokauden 2011 päällysveden fosforipitoisuuksien mukaan Maitiaislahti on lievästi rehevä, lukuun ottamatta perukkaa, joka on rehevä. Maitiaislahden päällysveden typpipitoisuus oli kesällä vain noin 470 µg/l, ja suualueella 550 µg/l, eli samaa tasoa kuin Konnivedellä. Maitiaislahti oli klorofyllipitoisuuksien mukaan erittäin rehevä. Sekä Maitiaislahden perukassa että rautatiesillan lähellä alusvesi on yleensä käynyt hapettomaksi kerrostuneisuuskausina. Vuoden 2011 kesäkuussa happi oli jo lähes loppunut perukan alusvedestä ja elokuussa loppunut sekä perukan että rautatiesillan alusvedestä. Elokuussa happi oli lähes lopussa rautatiesillan luona jo viidessä metrissäkin. ("Ruotsalainen–Konnivesivesistöalueen tila vuonna 2011", Kymijoen vesi ja ympäristö ry:n julkaisu no 215/2012)

YMPÄRISTÖLUVAN MUKAINEN TOIMINTA

Yleiskuvaus toiminnasta

UPM-Kymmene Wood Oy:llä on Hämeen ympäristökeskuksen 3.9.2004 myöntämä ympäristölupa vaneritehtaan toiminnalle. Toimintaan liittyy mahdollisuus tukkien vesivarastointiin läheisessä Maitiaislahdessa.

UPM-Kymmene Wood Oy:n Heinolan tehdas jalosti vanerituotteita ja viiluja tukeista, ja sen tuotantokapasiteetti oli noin 50 000 m³:a vaneria vuodessa. Toiminta on alueella alkanut 1930-luvulla.

Prosessit

Raaka-ainetukit (pääasiassa koivutukit) haudottiin noin 35 °C:n lämpötilassa kahden vuorokauden ajan. Haudonnan aikana puu lämpeni ja sen sorvattavuus parani. Tukkihaudonta-altaan kokonaistilavuus on 10 000 m³, josta vettä noin 5000 m³. Haudonnan jälkeen tukit kuorittiin ja katkaistiin pölleiksi. Pöllit sorvattiin viiluksi kolmella linjalla.

Sorvattu viilu leikattiin, kuivattiin ja lajiteltiin eri laatuihin. Viilu kuivattiin kuivaajalla, ja kappaleet saumattiin täysimittaisiksi arkeiksi. Viilut ladottiin ja puristettiin kuumapuristimissa vaneriksi. Liimana käytettiin fenoliformaldehydihartsia ja kovetetta. Liimatut levyt hiottiin ja sahattiin. Osa tuotteista työstettiin tai pinnoitettiin pinnoituskalvoilla tai laminaatilla. Valmiit levypinkat pakattiin, merkittiin ja lähetettiin asiakkaille.

Tehtaan toimintaan on kuulunut myös Sahanniemessä entisen lastulevytehtaan tiloissa tapahtuva laminaattipinnoitteiden valmistus. Osa pinnoitustuotteista valmistettiin Sahanniemen pinnoitusosastolla. Pinnoitteiden valmistuslinjalla erilaiset kalvot liimattiin yhteen kuumapuristimessa, leikattiin mittoihin ja pakattiin.

Vanerin valmistusprosessissa syntyvä puuhake ja puru toimitettiin sellu- ja kuitulevyteollisuuden raaka-aineeksi sekä polttoaineeksi läheiselle Lahti Energia Oy:n voimalaitokselle.

Raaka- ja polttoaineet

Tehtaassa käytettiin pääraaka-aineena koivutukkeja noin 125 000 km³/a. Muita keskeisiä raaka-aineita olivat fenolihartsia, liimakovete, filmipinnoitteet ja vesiohenteinen reunamaali. Fenolifilmipinnoitetta käytettiin vuodessa noin 600 t ja laminaatteja noin 85 t.

Varastointi

Tukit varastoitiin tehdasalueen varastokentälle. Tukki-varastossa oli tukkeja tilanteen mukaan 2 000–15 000 m³. Osa alueesta on asfaltoitu ja viemäröity. Lumivarastointia käytettiin tarpeen mukaan. Tukki-varastoa ei kasteltu.

Valmiita vanerituotteita varastoitiin varasto- ja lastausrakennuksessa. Laitoksen tärkeimmät kemikaalien varastopaikat olivat fenolihartsisäiliö (87 m³), valmisliimasäiliö (13 m³), kevytpolttoöljysäiliö (1,5 m³), neste-kaasusäiliö (9,5 m³), kaasupullovarasto, öljy- ja maalivarasto ja autohalli. Liimaamisessa käytettävää jauhemaista kovetetta varastoitiin pysytiloissa (100 m³). Liimanlevityslaitteiden pesussa syntyvä pesuvesi varastoitiin maahan valetussa teräsbetonialtaassa (36 m³). Tehdasalueella sijaitsee lisäksi Lahti Energia Oy:n 50 m³:n öljysäiliö.

Prosessissa syntyviä kuori-, hake- ja purukasoja varastoitiin ulkona tehdasalueella. Ulkopuolinen urakoitsija haketti puujätteet noin 2–3 kuu-

kauden välien. Jätteitä varastoitiin eri puolella laitosta sijaitsevista jäteastioista, kuormalavoissa ja jäteteksteissä. Ongelmajätteitä varastoitiin autohallissa, jossa on lukittu varasto pienjätteille.

TOIMINNAN LOPETTAMISSUUNNITELMA

UPM-Kymmene Wood Oy on lopettanut Heinolan vaneritehtaan toiminnan ja toimittanut ympäristöluvan lupamääräyksen 32. mukaisesti lopettamista koskevan suunnitelman viranomaiselle hyväksyttäväksi. Samalla yhtiö on pyytänyt, että ympäristölupapäätös määrätään raukeamaan.

Lopetettava toiminta

UPM-Kymmene Wood Oy on lopettanut Heinolan vaneritehtaan tuotannollisen toiminnan 12.1.2010. Tehdas on ollut pysäytettynä 27.1.2009 alkaen. Tuotannon loputtua Heinolan kaupungissa osoitteessa Viilukatu 11 sijaitsevalle tehdasalueelle ei jää vaneritehtaan toimintoja. Konelinjat ja laitteet puretaan tarpeellisilta osin sitä mukaa, kun niille löytyy uusi käyttöpaikka. Rakennuksia ei ole tarkoitus purkaa, ja niiden jatkokäyttöä selvitetään.

Päästöt

Jätevedet ja päästöt viemäriin

Vaneritehtaan toiminnasta ei ole syntynyt vesistökuormitusta vuoden 1998 jälkeen, jolloin tukkien hautomoaltaan tyhjennysvedet alettiin johdattaa Heinolan kaupungin jätevedenpuhdistamolle. Saniteettijätevedet on johdettu kaupungin puhdistamolle vuodesta 1984 lähtien. Hautomoallas tyhjennettiin keväällä 2010 viimeisen kerran kaupungin puhdistamolle. Tuotannon lopettamistoimista ei aiheudu lisäkuormitusta kaupungin jätevedenpuhdistamolle. Toiminnan lopettamisen jälkeen kuormitusta ei aiheudu.

Konniveden Maitiaislahdesta otettua jäähdytysvettä on käytetty noin 250 000 m³ vuodessa pääosin koneiden ja laitteiden jäähdytysvetenä ja tukkien hautomoaltaan täyttöön. Jäähdytysvesi ei ole likaantunut kierteessään putkistoissa, vaan se on palautettu takaisin vesistöön. Jäähdytysveden tarve on loppunut toiminnan päättyessä.

Vaneritehdas on varastoinut koivutukkeja vesistöissä viimeksi vuonna 2006. Kymijoen vesi ja ympäristö ry teki tuolloin Hämeen ympäristökeskuksen hyväksymän (tarkkailusuunnitelman hyväksyminen 30.6.2006, Nro YSO/87/2006) suunnitelman mukaista tehostettua vesistö tarkkailua tukkien vesivarastoinnin vaikutuksista Maitiaislahden vedenlaatuun ja ekologiseen tilaan. Heinolan vaneritehdas on ollut mukana Maitiaislahden vedenlaadun yhteistarkkailussa vuoden 2008 alusta lähtien.

Maitiaislahdessa sijaitsevan vesivarastointialueen pohjan tilaa tutkittiin lupamääräyksen 24. mukaisesti. Tutkimuksesta on laadittu raportti "UPM-Kymmene Wood Oy Heinolan vaneritehtaan tukkien vesivarastointialueen pohjatutkimus Heinolan Maitiaislahdella 104/2009" (Kymijoen vesi ja ympäristö ry). Raportissa on todettu, että vesivarastointialueen pohjan tila ei poikennut muusta Maitiaislahden pohjan tilasta. Kuormituksen vähentyminen viime vuosina on jonkin verran parantanut tilannetta, mutta happitilanne on edelleen ongelmallinen. Raportissa on todettu, että Maitiaislahden tilaa voidaan kuormituksen rajoittamisen lisäksi parantaa ilmastamalla tai parantamalla veden vaihtuvuutta. Vesivarastointialueen pohjan kunnostusta esimerkiksi ruoppaamalla ei kuitenkaan esitetä toteutettavaksi muun muassa siitä syystä, että ruoppaukset voisivat heikentää Maitiaislahden tilaa.

Jätteet

Normaalista toiminnasta syntyvien jätteiden lisäksi syntyy jätteitä mm. koneiden ja laitteiden purun yhteydessä. Jätteet lajitellaan syntypaikalla ja hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan aineena tai energiana. Sekajäte kerätään kontteihin ja viedään kaatopaikalle. Tuotannon loppumisen jälkeen kemikaalisäiliöt tyhjennetään ja puhdistetaan. Ongelmajätteet kuten öljy- ja liimajätteet toimitetaan asianmukaisesti ongelmajätteen käsittelyyn.

Muut mahdolliset päästöt

Toiminnan lopettamisesta ei aiheudu päästöjä ilmaan eikä melua ympäristöön.

Toiminnan lopettamisen ja mahdollisten purkutöiden aikana huolehditaan siitä, että maaperä tai pohjavesi ei pilaannu.

Toiminnan ja vaikutusten tarkkailu ja raportointi

Jätteiden tarkkailu ja raportointi

Jätteiden määriä seurataan ja raportoidaan voimassa olevan ympäristöluvan mukaisesti. Mahdollisten poikkeuksellisten jätejakeiden osalta jätteen ominaisuudet selvitetään ennen sen loppusijoituspaikan tai käsittelyn määräämistä. Tarvittaessa nämä jätejakeet analysoidaan.

Rakennusten muutos- ja purkutyöt

Suunnitelmissa ei ole kokonaisten rakennusten purkamista. Olemassa olevien rakennusten sisältä puretaan vaneritehtaan koneita ja laitteita muualle siirrettäväksi. Tähän liittyen tehdään pienimuotoisia purkutöitä, joita ovat mm. kone- ja laiteperustusten purut.

Mikäli rakennuksia myöhemmin puretaan, siihen tarvittavat luvat ja ilmoitukset hoidetaan säädösten mukaan.

Pohjaveden tarkkailu

Pohjavesien tarkkailua on suoritettu vuosittain ympäristölupapäätöksen liitteenä olevan tarkkailusuunnitelman mukaisesti. Pohjaveden mineraaliöljypitoisuudet olivat vuosina 2008 ja 2009 alle määräysrajojen. Toisessa havaintoputkessa vesi oli lähes hapetonta ja molemmissa pisteissä pohjavedessä oli runsaasti typpeä, joka kertoo pohjaveden jätevesiperäisestä pilaantumisesta. Pohjavesissä ei ole nähtävissä toiminnasta aiheutuvia vaikutuksia.

Maaperä

Tehdasalueen maaperää on tutkittu riskikohteiden osalta vuonna 2006 Insinööritoimisto Paavo Ristolán toimesta. Valtioneuvoston maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista antaman asetuksen mukaisten maaperän haitallisten pitoisuuksien alempien ohjearvojen ylityksiä ei tutkimuksessa löytynyt.

Vanhan hautomoaltaan pohjalietteen mineraaliöljypitoisuus ylittää ylempät ohjearvot. Altaan kunnostus toteutettiin estämällä pilaantuneen sedimentin mahdollinen kulkeutuminen rakentamalla altaan suulle patopenger. Kunnostussuunnitelman liitteenä esitettiin riskinarviointi, jonka johtopäätöksenä todetaan, että allas itsessään ei ole ongelmallinen ympäristö- tai terveysriskien kannalta. Ympäristöriskiä kunnostuksen jälkeen ei ole, koska altaassa ei ole haihtuvia komponentteja, pohjavesi ei kulje sedimenttikerroksen läpi ja koska veden tai sedimentin sekoittuminen Maitiaislahden pintaveteen estetään. Ympäristökeskus on hyväksynyt kunnostussuunnitelman 27.12.2006, nro YSO/154/2006 ("UPM-Kymmene Wood Oy Heinolan vaneritehtaan vanhan tukkien haudonta-altaan kunnostussuunnitelman hyväksyminen"). Kunnostuksesta on laadittu loppuraportti "Hautomoaltaan padon rakentaminen, Heinolan vaneritehdas 22.9.2008"

Tehdasalue tulee edelleen olemaan teollisuuskäytössä. Mikäli alueen käyttötarkoitusta muutetaan, tehdään tarvittavat lisätutkimukset ja kunnostussuunnitelmat.

Ympäristöluvan selvitysvelvoitteet

Hämeen ympäristökeskuksen päätöksessä 3.9.2004, Nro YLO/lup/105/04, Vaasan hallinto-oikeuden päätöksessä 26.5.2006, Nro 06/0148/2 ja korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä 11.12.2007, Nro 3167 olevien selvitysvelvoitteiden tilanne on seuraava:

- Jätevesien johtamisesta tehdyn sopimuksen tarkastaminen on toteutettu (määräys 6.);
- Selvitys tehdasalueen viemäröinneistä, kaivojen sijainnista sekä kemikaalisäiliöistä on toteutettu (määräys 7.);
- Meluntorjuntasuunnitelma on toteutettu (määräys 13.);
- Ajantasainen ympäristöriskikartoitus ja riskienhallintasuunnitelma on toteutettu (määräys 20.);
- Suunnitelma hautomoaltaan lietteen hyödyntämisestä tai sijoittamisesta on toteutettu (määräys 23.);
- Selvitys Maitiaislahden vesivarastointialueen pohjan tilasta ja kunnostusmahdollisuudesta on toteutettu (määräys 24.);
- Kunnostussuunnitelma vanhan tukkien hautomoaltaan puhdistamisesta ja pohjasedimentin käsittelystä on toteutettu (määräys 25.);
- Suunnitelma ongelmajätteiden varastoinnin kehittämisestä on toteutettu (määräys 27.);
- Selvitys laitoksen käyttötarkkailusta on toteutettu (määräys 33.).

Lupamääräyksiä 10. (hiukkaspäästöjen mittaus), 11. (VOC-päästömittaukset) ja 29. (energiatehokkuusselvitys) ei toteuteta, sillä ne koskevat toiminnanaikaisia päästöjä ja energiankulutusta.

Toiminnan lopettamisen jälkeiset määräykset (YSL 57 §, 90 §)

Koska vaneritehtaan tuotantotoiminta on päättynyt, ympäristölupapäätös tulee määrätä raukeamaan ja UPM-Kymmene Wood Oy vapauttaa päätöksessä määräytyistä velvoitteista.

Lopettamisen jälkeen UPM-Kymmene Wood Oy esittää noudatettavaksi seuraavia tarkkailumääräyksiä:

Jätteiden käsittely

Tehtaan lopettamistoimien aikana esitetään noudatettavaksi voimassa olevan luvan jätteiden käsittelyä koskevia ehtoja.

Vesistöalueen yhteistarkkailu

Velvoite osallistua vesistöalueen yhteistarkkailuun esitetään poistettavaksi 1.1.2011 lukien, sillä toiminnasta ei ole syntynyt vesistökuormitusta vuoden 1998 jälkeen.

Pohjavesien tarkkailu

Pohjavesien tarkkailua on suoritettu vuosittain ympäristölupapäätöksen mukaisesti. Toiminnanharjoittaja esittää pohjavesitarkkailun kertaluonteista toteuttamista toiminnan lopettamisen jälkeen. Tulokset raportoi-

daan 1.1.2011 mennessä Hämeen ympäristökeskukselle ja Heinolan kaupungin ympäristöviranomaiselle.

YHTEENVETO UPM-KYMMENE WOOD OY:N HEINOLAN VANERITEHTAAN TOTEUTETUITA LOPETTAMISTOIMISTA

UPM-Kymmene Wood Oy on lopettanut Heinolan vaneritehtaan tuotannollisen toiminnan 12.1.2010. Tehdas on ollut pysäytettynä 27.1.2009 alkaen. Kiinteistö siirtyi vuoden 2011 alusta UPM-Kiinteistöjen hallintaan. Tuotannon loputtua Heinolan kaupungissa osoitteessa Viilukatu 11 sijaitsevalle tehdasalueelle ei ole jäänyt vaneritehtaan toimintoja. Kaikki koneet ja laitteet on purettu.

Rakennuksista purettiin sauna (purkujätteen kaatopaikkakelpoisuus selvitettiin), vanha kuorimo, hautomoaltaan katto ja voimalaitoksen vanhat kattilat (purkujätteen kaatopaikkakelpoisuus selvitettiin). Asbestiselvitykset tehtiin voimalaitoksen kattiloista ja kuivaajista. Best-halli purettiin ja siirrettiin toiselle tehtaalle.

Kaikki purkujätteet ovat toimitettu asianmukaisille, luvat omaaville toimijoille. Toiminnassa syntyneet jätteet ovat poistettu alueelta ja toimitettu asianmukaiseen käsittelyyn luvat omaaville toimijoille. Puhtaat öljyt ovat myyty eteenpäin käyttöä varten. Kevään 2011 aikana vaarallisten jätteiden toimija on käynyt hakemassa vaaralliset jätteet asianmukaiseen vastaanottoon ja tyhjentänyt liimakaivon. Metalliromut ovat toimitettu kierrätykseen. Vuoden 2010 jätemäärät on raportoitu VAHTI-järjestelmään.

Pohjavesiä on tarkkailtu ympäristölupapäätöksen liitteenä olevan tarkkailusuunnitelman mukaisesti vuonna 2011. Vaneritehtaan toiminnasta ei ole syntynyt vesistökuormitusta vuoden 1998 jälkeen, jolloin tukkien hautomoaltaan tyhjennysvedet on alettu johtaa Heinolan kaupungin jätevedenpuhdistamolle. Saniteettivedet ovat johdettu kaupungin puhdistamolle vuodesta 1984 lähtien. Hautomoallas tyhjennettiin kesällä 2010 viimeisen kerran kaupungin puhdistamolle. Tuotannon lopettamistoimista ei ole aiheutunut lisäkuormitusta Heinolan kaupungin jätevedenpuhdistamolle.

Konniveden Maitiaislahdesta otettua jäähdytysvettä on käytetty noin 250 000 m³ vuodessa pääosin koneiden ja laitteiden jäähdytysvetenä ja tukkien hautomoaltaan täyttöön. Jäähdytysvesi ei ole likaantunut kiertäessään putkistoissa, vaan se on palautettu takaisin vesistöön. Vaneritehtaan toiminnassa tarvittava jäähdytysveden tarve on loppunut toiminnan päättyessä 2009, eikä lopetustoimien aikana olla otettu jäähdytysvettä. Heinolan vaneritehdas on osallistunut Maitiaislahden vedenlaadun yhteistarkkailuun vuonna 2011. Raportit ja selvitykset kaikista tarkkailuista on toimitettu sovitun mukaisesti valvontaviranomaisille.

HAKEMUKSEN KÄSITTELY

Hakemusta on täydennetty 6.8.2010, 10.8.2010, 17.2.2011 ja 5.2.2014.

Hakemuksesta tiedottaminen

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on kuuluttanut hakemuksesta ilmoitustaulullaan ja Heinolan kaupungin ilmoitustaululla 18.3.–18.4.2011. Asiakirjat ovat olleet kuulutuksen ajan nähtävillä Heinolan kaupungintalon kansliassa.

Lausunnot

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on siirtänyt toiminnan lopettamista ja ympäristöluvan rauettamista koskevat asiat Etelä-Suomen aluehallintoviraston käsiteltäväksi, koska toimivalta kuuluu molemmissa tapauksissa lupaviranomaiselle. Lopettamissuunnitelmasta valvontaviranomainen on samalla lausunut (lausunto 16.4.2010, nro YSO/175A/2010) seuraavaa.

Tehtaan lopettamissuunnitelmaa on tarpeen täsmentää ja siitä on syytä pyytää myös Heinolan ympäristölautakunnan lausunto.

Pohjaveden laadun tarkkailua on syytä jatkaa ympäristöluvan tarkkailusuunnitelman vaatimusten mukaisesti kiinteistön alueelle asennetusta havaintoputkista kahden vuoden ajan. Samoin hautomaltaan tyhjennysvesien tarkkailu on tehtävä tarkkailusuunnitelman mukaisesti.

Tehdaskiinteistön maaperän tilan selvittämiseksi on tarpeellista suorittaa maaperätutkimuksia maaperänäytteiden ottamiseksi ja analysoimiseksi. Näytepisteet on syytä määritellä siten, että ne kattavat mahdollisimman hyvin riskialttiit alueet. Näytteenottoaikoista on syytä esittää erillinen suunnitelma, joka toimitetaan valvontaviranomaiselle hyvissä ajoin ennen tutkimusten tekemistä.

Vanhan hautomoaltaan saneeraamiseen on syytä varautua, ja käsitellä asia omana kohtanaan lopettamissuunnitelmassa.

Alueellisen vesienhoitosuunnitelman mukaan Maitiaislahden tilan kohentamiseksi tulee ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin. Yhtiön on syytä osaltaan osallistua lahtea koskevan kunnostussuunnitelman laadintaan. Samoin Maitiaislahden veden laadun tarkkailua on syytä jatkaa vähintään kahden vuoden ajan.

Lopettamissuunnitelman toteutuminen on tarpeellista kuvata kirjallisessa yhteenvetoraportissa, joka toimitetaan valvontaviranomaisille.

Täydennetystä hakemuksesta on pyydetty lausunnot 23.2.2011 päivätyillä kirjeillä Heinolan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselta ja Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelta.

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on lausunut 4.3.2011 (nro YSO/70/2011) asiasta edelleen seuraavaa.

Pohjaveden laadun tarkkailua on syytä edelleen jatkaa ympäristöluvan tarkkailusuunnitelman vaatimusten mukaisesti tehdasalueella, koska tuoreista tarkkailutuloksista ilmenee tehtaan toiminnan vaikutus.

Tehdaskiinteistön maaperän tilan selvittämiseksi on tarpeellista suorittaa maaperätutkimuksia maaperän puhtauden varmistamiseksi. Aikaisempia selvityksiä ei voida pitää riittävinä. Näytepisteet on syytä määrittellä siten, että ne kattavat mahdollisimman hyvin riskialttiit alueet. Näytteenottopaikoista on syytä esittää erillinen suunnitelma, joka toimitetaan valvontaviranomaiselle hyvissä ajoin ennen tutkimusten tekemistä.

Vanhan hautomoaltaan lopulliseen saneeraamiseen on syytä varautua ja käsitellä asia omana kohtanaan lopettamissuunnitelmassa. Toivottavaa on, että altaan saneeraus toteutettaisiin mahdollisimman pikaisesti.

Alueellisen vesienhoitosuunnitelman mukaan Maitiaislahden tilan kohentamiseksi tulee ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin. Yhtiön on syytä osaltaan osallistua lahtea koskevan kunnostussuunnitelman laadintaan sekä kunnostuksen toteutukseen. Näin ollen Maitiaislahden veden laadun tarkkailuun yhtiön on myös syytä osallistua soveltuvin osin.

Heinolan kaupungin ympäristö- ja rakennuslautakunta on kokouksessaan 16.3.2011 (51 §) päättänyt antaa asiasta seuraavan lausunnon.

Lopettamissuunnitelman asiakirjoissa on esitetty selvityksiä vaneritehtaan maaperän tilasta ja pohjavesitutkimuksista. Tiedot löytyvät erillisistä tutkimusraporteista. Esitettyjen raporttien perusteella kokonaiskuvan saaminen tehdasalueen maaperän ja pohjavesien tilasta on puutteellista. Ympäristö- ja rakennuslautakunta esittää, että vaneritehtaan maaperä- ja pohjavesiselvityksistä laaditaan tässä yhteydessä yhteenvetoreportti ja -kartta, joista selkeästi ilmenee, mitkä alueet on tutkittu, mitä aineita on tutkittu ja mikä on pitoisuustaso verrattuna maaperän pilaantuneisuudesta ja puhdistustarpeen arvioinnista annettuun valtioneuvoston asetukseen (214/2007). Yhteenvedoon tulee merkitä myös ne alueet, joita ei ole tutkittu. Yhteenvedon perusteella voi lupaviranomainen määrätä tekemään lisäselvityksiä maaperän ja pohjaveden tilasta, mikäli ilmenee, että riskialttiita alueita on tutkittu puutteellisesti. Yhteenvedo on kokonaisuudessaan tarpeen kuvaamaan maaperän ja pohjaveden tilannetta vaneritehtaan lopettamisen jälkeen ja sen perusteella on mahdollista

erottaa alueelle sijoittuvan uuden toiminnan maaperä- ja pohjavesivaikutukset.

Vanhan hautomoaltaan pohjasedimentti on todettu tutkimuksissa pilaantuneeksi. Hautomoaltaalla ei ole näköpiirissä jatkokäyttöä, mistä johtuen ympäristö- ja rakennuslautakunta esittää, että tämä selkeästi erillinen alue tulee lopettamissuunnitelman yhteydessä määrätä puhdistettavaksi.

Maitiaislahden tila on useiden vuosikymmenten ajan ollut heikko ja äskettäin laaditussa alueellisessa vesienhoitosuunnitelmassa on todettu, että Maitiaislahti ei tule saavuttamaan hyvää tilaa vuoteen 2015 mennessä, vaan sen kunnostamiseksi on ryhdyttävä toimenpiteisiin.

Ympäristö- ja rakennuslautakunta teki vuonna 2009 Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle aloitteen Maitiaislahden kunnostussuunnitelman laadinnasta ja kunnostuksen käynnistämisestä. Hämeen ELY-keskus ilmoitti kirjeellään 20.1.2011 osallistuvansa kunnostussuunnitelman laadintaan, mutta samalla totesi, että suunnitelman laadintaan ja kunnostuksen toteutukseen tulisi saada kunnan ja valtion lisäksi mukaan myös alueen toiminnanharjoittajat. Kunnostuksen suunnittelu käynnistetään tänä vuonna Hämeen ELY-keskuksen ja ympäristö- ja rakennuslautakunnan yhteistyönä.

Vaneritehdas on toiminut kyseisellä paikalla 1930-luvulta lähtien ja sen toiminta on vaikuttanut Maitiaislahden tilaan useiden vuosikymmenten ajan. Vaneritehdas on toimintansa aikana johtanut Maitiaislahteen jätevesiä, hautomoaltaan vesiä, hulevesiä ja jäähdytysvesiä. Lisäksi vaneritehdas on käyttänyt Maitiaislahtea koivupuun varastointiin. Vaikka toiminta on nyt loppunut eikä suoranaisia jätevesipäästöjä ole vesistöön enää useisiin vuosiin tullut, on ympäristö- ja rakennuslautakunnan näkemyksen mukaan vanhan vaikutushistorian perusteella kohtuullista vaatia UPM-Kymmene Oyj:tä jatkamaan Maitiaislahden vesistötarkkailua, kunnes Maitiaislahti on saavuttanut hyvän tilan. Lisäksi ympäristö- ja rakennuslautakunta esittää, että UPM-Kymmene Oyj veloitetaan osallistumaan Maitiaislahden kunnostuksen suunnitteluun ja toteutukseen.

Muistutukset ja mielipiteet

Hakemuksen johdosta ei jätetty muistutuksia eikä mielipiteitä.

Hakijan kuuleminen ja vastineet

UPM-Kymmene Wood Oy on 10.8.2010 saapuneessa vastineessaan todennut Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunnosta 16.4.2010 seuraavaa:

Vaatus: Pohjaveden laadun tarkkailua on syytä jatkaa ympäristöluvan tarkkailusuunnitelman vaatimusten mukaisesti kiinteistön alueelle asennetuista havaintoputkista kahden vuoden ajan. Samoin hautomoaltaan tyhjennysvesien tarkkailu on tehtävä tarkkailusuunnitelman mukaisesti.

Vastine: Pohjavesien tarkkailua on suoritettu vuosittain ympäristölupapäätöksen liitteenä olevan tarkkailusuunnitelman mukaisesti. Pohjaveden mineraaliöljypitoisuudet olivat vuosina 2008 ja 2009 alle määritysrajojen. Toisessa havaintoputkessa vesi oli lähes hapetonta ja molemmissa pisteissä pohjavedessä oli runsaasti typpeä, joka kertoo pohjaveden jätevesiperäisestä pilaantumisesta. Pohjavesissä ei ole nähtävissä toiminnasta aiheutuvia vaikutuksia. Heinolan vaneritehtaan tuotannollinen toiminta on loppunut 12.1.2009. Pohjavesien tarkkailu on suoritettu toiminnan lopettamisen jälkeen kahden vuoden ajan vuosina 2009 ja 2010 tarkkailusuunnitelman mukaisesti. Hautomoallasta ei tyhjennetty vuonna 2009 ja vuonna 2010 tyhjennysvesien tarkkailu on suoritettu tarkkailusuunnitelman mukaisesti.

Vaatus: Tehdaskiinteistön maaperän tilan selvittämiseksi on tarpeellista suorittaa maaperätutkimuksia maaperänäytteiden ottamiseksi ja analysoimiseksi. Näytepisteet on syytä määritellä siten, että ne kattavat mahdollisimman hyvin riskialttiit alueet. Näytteenottoaikoista on syytä esittää erillinen suunnitelma, joka toimitetaan valvontaviranomaiselle hyvissä ajoin ennen tutkimusten tekemistä.

Vastine: Tehdasalueen maaperää on tutkittu kattavasti riskikohteiden osalta vuonna 2006 Insinööritoimisto Paavo Ristolan toimesta. Valtioneuvoston maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista antaman asetuksen mukaisten maaperän haitallisten pitoisuuksien alempien ohjearvojen ylityksiä ei tutkimuksessa löytynyt.

Aluetta on jo tutkittu ja mahdollisia maaperän pilaantumista aiheuttavia tapahtumia selvitetty. Koska tehtyjen selvitysten perusteella ei ole ilmennyt aihetta enempien maaperätutkimusten tekemiseen ja alueella on tarkoitus edelleen jatkaa teollista toimintaa, enempää maaperätutkimuksia ei pidetä tarpeellisena. Maaperäselvityksiä on perusteltua tehdä siinä tapauksessa, että alueen käyttötarkoitus muuttuu tai siihen ilmaantuu muu syy. Tehtaan lopettamista koskeva ilmoitus ei lain mukaan ole peruste velvoittaa maaperätutkimusten tekemiseen tai puhdistustoimiin.

Vaatus: Vanhan hautomoaltaan saneeraamiseen on syytä varautua ja käsitellä asia omana kohtanaan lopettamissuunnitelmassa.

Vastine: Vanhan hautomoaltaan kunnostus on toteutettu vuonna 2008 Hämeen ympäristökeskuksen hyväksymän kunnostussuunnitelman mukaisesti estämällä pilaantuneen sedimentin mahdollinen kulkeutuminen rakentamalla altaan suulle patopenger. Kunnostussuunnitelman liitteenä on esitetty riskinarviointi, jonka johtopäätöksenä todetaan, että allas it-

sessään ei ole ongelmallinen ympäristö- tai terveystariskien kannalta. Ympäristöriskiä kunnostuksen jälkeen ei ole, koska haihtuvia komponentteja ei altaassa ole, pohjavesi ei kulje sedimenttikerroksen läpi ja koska veden tai sedimentin sekoittuminen Maitiaislahden pintaveteen estetään.

Ympäristökeskus on hyväksynyt kunnostussuunnitelman "UPM-Kymmene Wood Oy Heinolan vaneritehtaan vanhan tukkien hautonta-altaan kunnostussuunnitelman hyväksyminen" 27.12.2006, nro YSO/154/2006. Kunnostuksesta on laadittu loppuraportti "Hautomoaltaan padon rakentaminen, Heinolan vaneritehdas 22.9.2008"

Vanha hautomoallas on saneerattu Hämeen ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla siten, ettei siitä aiheudu ympäristö- tai terveystariskia. UPM-Wood Oy katsoo, ettei ole perusteltua vaatia altaan saneeraamista uudelleen.

Vaatus: Alueellisen vesienhoitosuunnitelman mukaan Maitiaislahden tilan kohentamiseksi tulee ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin. Yhtiön on syytä osaltaan osallistua lahtea koskevan kunnostussuunnitelman laadintaan. Samoin Maitiaislahden veden tarkkailua on syytä jatkaa vähintään kahden vuoden ajan.

Vastine: Vaneritehtaan toiminnasta ei ole syntynyt vesistökuormitusta vuoden 1998 jälkeen, josta lähtien tukkien hautomoaltaan tyhjennysvedet on johdettu Heinolan kaupungin jätevedenpuhdistamolle. Saniteetti-jätevedet on johdettu kaupungin puhdistamolle vuodesta 1984 lähtien. Konneveden Maitiaislahdesta otettua jäähdytysvettä on käytetty noin 250 000 m³ vuodessa pääosin koneiden ja laitteiden jäähdytysvetenä ja tukkien hautomoaltaan täyttöön. Jäähdytysvesi ei ole likaantunut kiertäessään putkistoissa, vaan se on palautettu takaisin vesistöön. Vaneritehdas on varastoinut koivutukkeja vesistössä viimeksi vuonna 2006.

Näiden perusteluiden valossa ei voida edellyttää, että yhtiö osallistuisi Maitiaislahden kunnostussuunnitelman laadintaan tai kunnostukseen. Maitiaislahden veden tarkkailuvelvoite esitetään edelleen poistettavaksi 1.1.2011 lukien, jolloin veden tarkkailua on tehty kaksi vuotta toiminnan lopettamisen jälkeen.

Vaatus: Lopetussuunnitelman toteutuminen on tarpeellista kuvata kirjallisessa yhteenvetoraportissa, joka toimitetaan valvontaviranomaisille.

Vastine: Valvontaviranomaiselle toimitetaan kirjallinen yhteenvetoraportti lopetussuunnitelman toteutumisesta, kun kaikki lopetustoimenpiteet on suoritettu.

Hakijalle on varattu 19.4.2011 tilaisuus tulla kuulluksi ja esittää vastineensa Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja Heinolan

kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen ympäristölupahakemuksesta antamista lausunnoista.

UPM-Kymmene Oyj on 24.5.2011 toimittamassaan vastineessa todennut Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 4.3.2011 ympäristölupahakemuksesta antamasta lausunnosta ja Heinolan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen lausunnosta seuraavaa:

Tässä yhteydessä tulee rajoittaa toiminnan lopettamisesta johtuviin määräyksiin. Toiminnan lopettamisesta tehtävän ilmoituksen käsittelyn yhteydessä ei tule velvoittaa enempää maaperäselvityksiin kuin vesialueen kunnostukseenkaan, joita koskevia hakemuksia ei siis ole vireillä. Mikäli ELY-keskus katsoo ympäristönsuojelulain nojalla perusteita olevan sanotunlaisiin tai muihin määräyksiin, perusteet ja vaatimukset tulee esittää ja tutkia ympäristönsuojelulain 77 §:n tai 92 §:n nojalla erikseen vireille pantavana asiana taikka siirtää vaatimukset erillisenä asiana käsiteltäviksi.

Lopettamistoimenpiteitä koskeva ilmoitusasia on tarkoitettu käsiteltäväksi kohtuullisessa ajassa viivyttämättä (YSL 90 § 3), joka tarkoittaa, ettei siihen tule yhdistää esim. hallintopakkoasian luonteisia lisävelvoitteita. Etenkään näin ei tule tehdä varmuuden vuoksi, kun tässä tapauksessa tutkimuksia on jo tehty, toiminnanharjoittajan vastuu jatkuu eikä päättyneen toiminnan luonteesta aiheudu tarvetta erityisiin toimenpiteisiin. Lopettamiseen liittyvät toimet on saatava pikaisesti päätökseen, mikä tulisi ottaa huomioon ja käsitellä ilmoitus viivytyksittä.

Hämeen ELY-keskuksen lausuntoon liittyen UPM-Kymmene Wood Oy toteaa seuraavaa:

Lausunto: Lausunnossa on esitetty, että pohjaveden laadun tarkkailua on syytä jatkaa ympäristöluvan tarkkailusuunnitelman vaatimusten mukaisesti tehdasalueella, koska tuoreissa tarkkailutuloksissa ilmenee tehtaan toiminnan vaikutus.

Vastine: Pohjavesien tarkkailua on suoritettu vuosittain tarkkailusuunnitelman mukaisesti. Pohjaveden mineraaliöljypitoisuudet olivat vuosina 2008, 2009 ja 2010 alle määritysrajojen. Havaintoputkessa HP2 vesi oli lähes hapetonta ja molemmissa pisteissä pohjavedessä oli runsaasti typpeä, joka viittaa pohjaveden jätevesiperäiseen pilaantumiseen. Lisäksi HP2 putkessa havaittiin tolueenia 2009 ja 2010, kun aikaisemmin tolueenia ei ollut havaittu. Tutkimuksissa 2009 ja 2010 typpi- ja ammoniumtyppipitoisuudet olivat moninkertaiset aikaisempaan verrattuna.

Havaintoputkessa HP 2 vuosina 2009 ja 2010 todetut haitta-aineet tolueeni, typpi ja ammoniumtyppi eivät liity vaneritehtaan toimintaan ja toiminnan vaikutuksiin. Vaneritehtaan tuotannollinen toiminta on päättynyt 12.1.2009. Havaintoputken HP 2 alueella ei ole ollut kemikaalien varas-

tointia, käsittelyä tai muutakaan teollista toimintaa. Havaintoputken läheisyydessä sijaitsee kuitenkin Heinolan kaupungin purkuputki, johon jätealan yrittäjät voivat tyhjentää jätevesiä, ja lisäksi havaintoputken yläpuolisilla kiinteistöillä on tietävästi korjaamotoimintaa.

Vaneritehtaan tuotannossa ei ole käytetty tolueenia. Tolueenia sisältävää maalia on käytetty 1980- ja 1990-luvulla muutamia kymmeniä litroja koneiden maalaamiseen korjaamalla sekä nykyisessä maali- ja öljyvarastossa, jotka toiminnot sijaitsevat vastakkaisella puolella tehdasaluetta.

Havaintoputken HP 2 läheisyydessä on 1998–1999 rakennettu hautomoallaslietteen kuivatusallas. Allas on päällystetty asfaltilla ja sen pohjalla on kaksi kaivoa, joista altaan vesi johdetaan saostuskaivoon. Saostuskaivo on tyhjennetty pumppuautolla ja jätevesi kuljetettu Heinolan kaupungin jätevedenpuhdistamolle käsiteltäväksi. Lietealtaasta ei ole johdettu vesiä ympäröivään maastoon. Hautomoallasliete sisältää puun kuorta sekä kuituja, hiekkaa ja vettä. Kemikaaleja altaassa ei ole koskaan käytetty.

Liiman ja tuotantokemikaalien säilytys ja käsittely tapahtui tehdashallissa. Öljy- ja maalivarasto sijaitsi tehdashallin eteläpuolella omassa rakennuksessa. Vaarallisten jätteiden ja jäteöljyn varasto sijaitsi autotalissa lukitussa tilassa.

Pohjavesien tarkkailua voidaan jatkaa, mikäli sitä pidetään tarpeellisenä. Koska mitä todennäköisimmin kysymys ei ole vaneritehtaan vaikutuksista, tarkkailuun ja selvitysvelvolliseksi tulisi velvoittaa se, joka aiheuttamisperiaatteen mukaan on pohjavesiin päätyvästä kuormituksesta vastuussa.

Lausunto: Lausunnossa on esitetty, että tehdaskiinteistön maaperän tilan selvittämiseksi on tarpeellista suorittaa maaperätutkimuksia maaperän puhtauden varmistamiseksi. Aikaisempia selvityksiä ei voida pitää riittävinä. Näytepisteet on syytä määritellä siten, että ne kattavat mahdollisimman hyvin riskialttiit alueet. Näytteenottoapaikoista on syytä esittää erillinen suunnitelma, joka toimitetaan valvontaviranomaiselle hyväksyä ajoon ennen tutkimusten tekemistä.

Vastine: Tehdasalueella on tehty maaperätutkimuksia vanhan polttohakekentän alueella kahteen otteeseen 1998 (Viatek Oy Geosto). Näytteistä analysoitiin fenolit ja öljyt, ja maaperä todettiin puhtaaksi. Vuonna 2000 tutkittiin vanhan hautomoaltaan pohjasedimentin öljypitoisuus, tukkikentän ja hautomoallaslietteen kuivatusaltaan vaikutukset pohjavesiin, puristinmontun alapuolisen maaperän öljypitoisuus ja tehdasrakennuksen sisäpintojen PCB-pitoisuus (Viatek Oy Geosto). Vanhan hautomoaltaan pohjasedimentissä todettiin korkeita öljypitoisuuksia.

Hautomoallaslietteen kuivatusaltaasta ja tukkikentästä todettiin aiheutuvan pohjavesiin happea kuluttavaa kuormitusta. Vuonna 1999 asfaltoidun ja viemäröidyn hautomoallaslietteen kuivatusaltaan vedet on johdettu kaivoon ja toimitettu kaupungin jätevedenpuhdistamolle. Tutkimuksen tekemisen jälkeen vuonna 2001 on tukkikentän asfaltointia laajennettu.

Tehdasalueen maaperää on tutkittu kattavasti riskikohteiden osalta vuonna 2006 Insinööritoimisto Paavo Ristolan toimesta (raportti 3.10.2006). Näytteitä otettiin viidestätoista kohdasta, muun muassa alueilta, joissa on säilytetty kemikaaleja, vanhan muuntamon alueelta, uuden hautomoaltaan tukkinostureiden alta ja vanhan hautomoaltaan penkasta. Näytteistä tutkittiin muun muassa öljyjä, haihtuvia yhdisteitä, fenolia ja metalleja. Maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista annetun asetuksen mukaisten haitta-ainepitoisuuksien alempien ohjearvojen ylityksiä ei tässä tutkimuksessa löytynyt.

Maaperän pilaantumisen selvittämiseksi on jo suoritettu tutkimuksia niissä kohteissa, jotka toimintojen tai tapahtumien perusteella on arvioitu riskikohteiksi. Vanhan hautomoaltaan kunnostustoimenpiteitä on suoritettu ja niitä jatketaan, kuten erikseen on jäljempänä esitetty. Mahdollisia maaperän pilaantumista aiheuttaneita tapahtumia on selvitetty. Koska tehtyjen selvitysten perusteella ei ole ilmennyt aihetta enemprien maaperätutkimusten tekemiseen, lisätutkimuksille ei ole perusteita.

Tehtaan lopettamista koskeva ilmoitus ei lain mukaan ole peruste velvoittaa maaperätutkimusten tekemiseen tai teollisuusalueen saneeraamiseen. Lisätutkimusten tarve tulee harkittavaksi, mikäli alueen käyttötarkoitus muuttuu tai tutkimiseen ilmaantuu muu syy. Vaatimukset selvityksistä tulee hylätä perusteettomina ja tähän asiaan kuulumattomina. Viranomaisen voi tarvittaessa velvoittaa maaperän pilaantumisen selvittämiseen erikseen ympäristönsuojelulain 77 §:n ja 92 §:n nojalla.

Lausunto: Lausunnon mukaan vanhan hautomoaltaan lopulliseen saneeraamiseen on syytä varautua ja käsitellä asia omana kohtanaan lopettamissuunnitelmassa. Toivottavaa on, että altaan saneeraus toteutetaan mahdollisimman pikaisesti.

Vastine: Vanhan hautomoaltaan kunnostus on toteutettu vuonna 2008 Hämeen ympäristökeskuksen päätöksellä 27.12.2006, nro YSO/154/2006 hyväksymän kunnostussuunnitelman mukaisesti. Kunnostussuunnitelma sisälsi patopenkereen rakentamisen, jolla estettiin altaan sedimenttien kulkeutuminen vesialueelle. Kunnostuksesta on laadittu loppuraportti "Hautomoaltaan padon rakentaminen, Heinolan vaneritehdas 22.9.2008".

Vanhan hautomoaltaan sedimenttiä on ilmastettu 16,5 kuukautta 2009—2010. Tulosten mukaan sedimentin pintakerroksen (0–0,3 m)

kokonaisöljyhiilivetyipitoisuus (C10–C40) laski noin 60 % ilmastuksen aikana. Myös sedimentin määrä saatiin selvästi alhaisemmaksi.

Altaan pohjasedimentin öljyhiilivetyipitoisuutta on tarkkailtu ELY-keskuksen 27.12.2006 antaman päätöksen mukaan ja tulokset raportoitu. Raportti ilmastuksesta on toimitettu Hämeen ELY-keskukselle. Ilmastusta on tarkoitus jatkaa, koska se vähentää sedimentin määrää. Vaihtoehtoisesti ryhdytään altaan pohjasedimentin poistamiseen tai muihin puhdistustoimenpiteisiin ympäristönsuojelulain 78 §:n määräyksiä noudattaen. Kuten edellä mainitussa päätöksessäkin on todettu, riskitarkastelu ei edellytä sedimentin lopullisen käsittelyn kiirehtimistä eikä ratkaisua ole välttämätöntä tai tarpeellista tehdä tämän asian yhteydessä. Ympäristönsuojelulain 77 §:n mukaan velvoitteesta päättää ELY-keskus.

Uusi hautomoallas on tehty betonista ja sen tukkinostureiden alue tutkittiin vuonna 2006 muiden riskikohteiden kanssa, eikä pilaantumaa todettu. Uuden hautomoaltaan lietettä on analysoitu hyötykäyttösyistä, eikä pilaantumista ole todettu.

Lausunto: Lausunnossa on esitetty, että yhtiön on syytä osaltaan osallistua lahtea koskevan kunnostussuunnitelman laadintaan sekä kunnostuksen toteutukseen. Näin ollen Maitiaislahden veden laadun tarkkailuun yhtiön on myös syytä osallistua soveltuvin osin.

Vastine: Maitiaislahdessa sijaitsevan vesivarastointialueen pohjan tila on tutkittu ympäristöluvan velvoitteen 24. mukaisesti. Tutkimuksesta on laadittu raportti "UPM-Kymmene Wood Oy Heinolan vaneritehtaan tukkien vesivarastointialueen pohjatutkimus Heinolan Maitiaislahdella 104/2009" (Kymijoen vesi ja ympäristö ry). Raportissa on todettu, että vesivarastointialueen pohjan tila ei poikennut muusta Maitiaislahden pohjan tilasta. Kuormituksen vähentyminen viime vuosina on jonkin verran parantanut tilannetta, mutta happitilanne on edelleen ongelmallinen. Raportissa on todettu, että Maitiaislahden tilaa voidaan kuormituksen rajoittamisen lisäksi parantaa ilmastamalla tai parantamalla veden vaihtuvuutta. Vesivarastointialueen pohjan kunnostusta esimerkiksi ruoppaamalla ei kuitenkaan esitetä toteutettavaksi muun muassa siitä syystä, että ruoppaukset voivat heikentää Maitiaislahden tilaa.

Vaneritehtaan toiminnasta ei ole päätyntä kuormitusta vesistöön vuoden 1998 jälkeen, josta alkaen tukkien hautomoaltaan tyhjennysvedet on toimitettu Heinolan kaupungin jätevedenpuhdistamolle. Saniteettivedet on johdettu kaupungin puhdistamolle vuodesta 1984 lähtien. Maitiaislahden on johdettu likaantumattomia jäähdytysvesiä ja sadevesiä. Vaneritehdas on varastoinut koivutukkeja vesistössä viimeksi vuonna 2006, jolloin tehtiin lupavelvoitteen mukainen selvitys vesivarastoinnin vaikutuksesta Maitiaislahdella (Kymijoen vesi ja ympäristö ry:n tutkimusraportti no 83/2007). Tutkimukseen kuului sekä fysikaalis-kemiallista

vedenlaatu seurantaan että pohjaeläintutkimus. Vedenlaatua seurattiin vesivarastointialueen vieressä ja vähän etäämpänä (200 m) olevalla vertailuasemalla. Veden laadussa ei ollut juurikaan eroa näyteasemien välillä, eivätkä tulokset poikenneet Maitiaislahdella aiemmin todetusta vedenlaadusta. Molempien näyteasemien tulokset kertoivat ennen kaikkea vesialueen yleisestä rehevyydestä ja huonosta tilasta.

Maitiaislahden veden tarkkailuvelvoite tulee poistaa 1.1.2011 lukien, koska toiminta on päättynyt ja koska tehtaan kuormitusvaikutus ja päästöjen loppumisesta kulunut aika huomioon ottaen vesistö tarkkailuun ei ole perusteita.

Maitiaislahteen on pitkään johdettu jätevesiä ainakin Reumasäätiön sairaalasta, ympäröivästä asutuksesta ja vaneritehtaan lisäksi muusta teollisuustoiminnasta. Vesialueen rehevyys ja siihen liittyvät ongelmat johtuvat huonosta veden vaihtuvuudesta ja pitkään jatkuneesta voimakkaasta jätevesikuormituksesta.

Heinolan kaupungin ympäristö- ja rakennuslautakunnan lausuntoon liittyen UPM-Kymmene Wood Oy toteaa seuraavaa:

Lausunto: Lausunnon mukaan esitettyjen raporttien perusteella kokonaiskuvan saaminen tehdasalueen maaperän ja pohjaveden tilasta on puutteellista. Ympäristö- ja rakennuslautakunta esittää, että vaneritehtaan maaperä- ja pohjavesiselvityksistä laaditaan tässä yhteydessä yhteenvetoraportti ja -kartta, joista selkeästi ilmenee, mitkä alueet on tutkittu, mitä aineita on tutkittu ja mikä on pitoisuustaso verrattuna maaperän pilaantuneisuudesta ja puhdistustarpeen arvioinnista annettuun valtioneuvoston asetukseen (214/2007). Yhteenvetoon tulee merkitä myös ne alueet, joita ei ole tutkittu. Yhteenvetoon perusteella voi lupaviranomainen määrätä tekemään lisäselvityksiä maaperän ja pohjaveden tilasta, mikäli ilmenee, että riskialttiita alueita on tutkittu puutteellisesti.

Yhteenveto on kokonaisuudessaan tarpeen kuvaamaan maaperän ja pohjaveden tilannetta vaneritehtaan lopettamisen jälkeen ja sen perusteella on mahdollista erottaa alueelle sijoittuvan uuden toiminnan maaperä- ja pohjavesivaikutukset. Asiaa on käsitelty edellä ELY-keskuksen lausunnon kohdalla, johon vastauksena viitataan.

Vastine: Kaikki tutkimusraportit on toimitettu viranomaisille ja edellä on esitetty johtopäätökset tutkimustuloksista. Ympäristönsuojelulain 77 §:n mukaan ELY-keskus on toimivaltainen viranomainen. Yleensä maaperätutkimuksien suorittamiseksi tarvittava tieto mahdollisesta pilaantumisesta aiheuttaneesta toiminnasta tai tapahtumasta on toiminnanharjoittajalla. Näihin tietoihin perustuen on maaperäselvityksiä tehty tällä alueella eikä tiedossa ole tutkimattomia riskikohteita. Mahdollisen maaperän selvitysvelvoitteen tulee perustua ympäristönsuojelulain 77 §:ssä mainittuun ilmeiseen maaperän tai pohjaveden pilaantumiseen.

UPM-Kymmene Oyj:tä maan omistajana ja UPM-Kymmene Wood Oy:tä haltijana velvoittaa ympäristönsuojelulain 104 §, joka tulee sovellettavaksi teollisuusaluetta edelleen luovutettaessa. Siinä tapauksessa, että alueen luovutussuunnitelmat edistyvät, tehdään tarpeen mukaan lisätutkimuksia ottaen huomioon luovutuksen kohteena oleva alue ja käyttötarkoitus. Näin ollen mahdollinen selvitystarve on syytä ottaa tarkasteluun vasta myöhemmin. Maaperäasioita ei ole ympäristönsuojelulain mukaan ratkaistava kertakaikkisesti tai lopullisesti lopettamisilmoituksen käsittelyn yhteydessä. Kuten edellä on esitetty, lopettamistoimet tulee saattaa päätökseen enempää viivyttämättä. Viranomaisella on oikeus saattaa maaperän selvitysvelvoite vireille erikseen, mikäli katsoo perusteita siihen olevan.

Lausunto: Lausunnossa on esitetty, että vanhan hautomoaltaan pohjasedimentti on todettu tutkimuksissa pilaantuneeksi. Hautomoaltaalla ei ole näköpiirissä jatkokäyttöä, mistä johtuen tämä selkeästi erillinen alue tulee lopettamissuunnitelman yhteydessä määrätä puhdistettavaksi.

Vastine: Asiaa on käsitelty edellä ELY-keskuksen lausunnon kohdalla, johon vastauksena viitataan. Velvoitetta altaan pohjasedimentin poistamiseen ei tule antaa tässä päätöksessä. Päätöksen tekeminen edellyttää joka tapauksessa lisäselvityksiä, joiden hankkiminen ja käsittely tässä yhteydessä viivyttävät päätöksen antamista. Ympäristönsuojelulain 77 §:n mukaan ELY-keskus on toimivaltainen viranomaisena. Toimenpiteet altaan pohjasedimentin osalta ovat meneillään ja harkittavana.

Lausunto: Lausunnossa on esitetty, että vaneritehdas on toiminut kyseisellä paikalla 1930-luvulta lähtien ja sen toiminta on vaikuttanut Maitiaislahden tilaan useiden vuosikymmenten ajan. Vaneritehdas on toimintansa aikana johtanut Maitiaislahden jätevesiä, hautomoaltaan vesiä, hulevesiä ja jäädytysvesiä. Lisäksi vaneritehdas on käyttänyt Maitiaislahtea koivupuun varastointiin. Vaikka toiminta on nyt loppunut eikä suoranaisia jätevesipäästöjä ole vesistöön enää useisiin vuosiin tullut, on ympäristö- ja rakennuslautakunnan näkemyksen mukaan vanhan vaikutushistorian perusteella kohtuullista vaatia UPM-Kymmene Oyj:tä jatkamaan Maitiaislahden vesistö tarkkailua, kunnes Maitiaislahti on saavuttanut hyvän tilan. Lisäksi ympäristö- ja rakennuslaitakunta esittää, että UPM-Kymmene Oyj velvoitetaan osallistumaan Maitiaislahden kunnostuksen suunnitteluun ja toteutukseen.

Vastine: Asiaa on käsitelty edellä ELY-keskuksen lausunnon kohdalla, johon vastauksena viitataan.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU

Aluehallintovirasto hyväksyy UPM-Kymmene Wood Oy:n Heinolan vaneritehtaan toimintaa koskevan lopettamissuunnitelman ja antaa jäljempänä ilmenevät toiminnan lopettamista koskevat määräykset.

Samalla aluehallintovirasto päättää, että UPM-Kymmene Wood Oy:n Heinolan vaneritehtaan toimintaa koskeva Hämeen ympäristökeskuksen 3.9.2004 antama ympäristölupa Nro YLO/lup/105/04, sellaisena kuin se on Vaasan hallinto-oikeuden 26.5.2006 ja korkeimman hallinto-oikeuden 11.12.2007 tekemien muutosten jälkeen, raukeaa.

Toiminnan lopettamista koskevat määräykset:

1. Vanhan hautomoaltaan rakenteiden ja pohjasedimenttien pilaantuneisuus on tutkittava. Näytteistä on tutkittava ainakin raskasmetallit, PAH-yhdisteet sekä öljyhiilivetyjakeiden $>C_{10}-C_{21}$, $>C_{21}-C_{40}$ ja $>C_{10}-C_{40}$ pitoisuudet. Päivitettyjen tutkimustulosten perusteella on laadittava pilaantuneen alueen kunnostussuunnitelma, joka on toimitettava Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle viimeistään 30.6.2015.
2. Mikäli alueen käyttötarkoitus muuttuu, on toiminnanharjoittajan teetettävä tehdasalueen maaperän mahdollisesta pilaantuneisuudesta lisätutkimus ja toteutettava tarvittavat kunnostustoimet. Suunnitelma pilaantuneisuuden selvittämisestä on toimitettava Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle viimeistään kuukautta ennen tutkimuksen toteuttamista.

Maaperänäytteiden tulokset ja arvio maaperän kunnostustarpeesta on toimitettava Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle viimeistään kuukauden kuluessa tulosten valmistumisesta.
3. Pohjaveden tilaa on tarkkailtava kahdesti, vuosina 2014 ja 2015, pohjavesiputkista HP1 ja HP2. Pohjavesinäytteistä on analysoitava ainakin pH, happikylläisyys, happipitoisuus, kok N, $N(NH_4)$, kok.P sekä mineraaliöljyjen ($C_{10}-C_{21}$, $C_{22}-C_{40}$) ja haihtuvien yhdisteiden (TVOC-) pitoisuudet. Tarkkailua voidaan tarvittaessa muuttaa Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla.

Pohjaveden seurantaraportit on toimitettava Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Heinolan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle kuukauden kuluessa niiden valmistuttua.
4. Näytteiden otto ja analysointi on tehtävä standardien (CEN, ISO, SFS tai vastaavan tasoinen kansallinen tai kansainvälisesti yleisesti käytössä oleva standardi) mukaisesti. Tutkimusraportissa on esitettävä käytetyt mittaussuunnitelmat ja niiden mittausepävarmuudet sekä arvio tulosten edustavuudesta.

RATKAISUN PERUSTELUT

Toiminnanharjoittaja on jättänyt toiminnan lopettamista koskevan suunnitelman ja hakenut lupapäätöksen rauettamista. Aluehallintovirasto on hyväksynyt esitetyn lopettamissuunnitelman ja päättänyt, että UPM-Kymmene Oyj:n Heinolan vaneritehtaan toimintaa koskeva ympäristönsuojelulain 28 §:n mukainen ympäristölupapäätös raukeaa. Ympäristönsuojelulain 57 §:n 1 momentin 1. kohdan mukaan luvan myöntänyt viranomais (asiassa tällä hetkellä toimivaltainen viranomais) voi päättää, että lupa raukeaa, jos toiminta on ollut keskeytyneenä yhtäjaksoisesti vähintään viisi vuotta tai toiminnanharjoittaja ilmoittaa, että toiminta on keskeytetty pysyvästi.

Ympäristönsuojelulain 90 §:n mukaan luvanvaraisen toiminnan päätyttyä toiminnanharjoittaja vastaa edelleen lupamääräysten mukaisesti tarvittavista toimita pilaantumisen ehkäisemiseksi, toiminnan vaikutusten selvittämisestä ja tarkkailusta. Jos toimintaa koskeva lupa ei sisällä riittäviä määräyksiä toiminnan lopettamiseksi tarvittavista toimita, lupaviranomaisen on annettava tätä tarkoittavat määräykset.

Ympäristönsuojelulain 46 §:n mukaan luvassa on annettava tarpeelliset määräykset toiminnan käyttötarkkailusta, päästöjen, jätteiden ja jätehuollon, toiminnan vaikutusten sekä toiminnan lopettamisen jälkeisen ympäristön tilan tarkkailusta. Lopettamiseen liittyvää tarkkailua, kirjanpitoa ja raportointia koskevat määräykset ovat tarpeen, jotta päästöjä voidaan riittävällä tarkkuudella valvoa niin kauan kuin toiminnasta voi aiheutua pilaantumisen vaaraa.

Toiminnanharjoittajan toiminnan lopettamista koskevassa ilmoituksessa esittämät toimenpiteet pilaantumisen ehkäisemiseksi ja vaikutusten selvittämiseksi ja tarkkailemiseksi ovat pääosin riittävät ympäristön, maaperän ja pohjaveden pilaantumisen ehkäisemiseksi. Luvanvarainen toiminta kiinteistöllä on lakannut, ja luvan haltija on ilmoittanut tyhjentäneensä ja siivonneensa alueen.

Hautomoaltaiden rakenteiden purkamiseen liittyvä jätehuolto ja pilaantuneiksi todettujen pohjasedimenttien kunnostaminen ovat osa toiminnan lopettamista. Jos tehdasalueen käyttötarkoitus muuttuu ja todetaan, että nykyinen maaperän puhdistustaso ei enää ole riittävä, on alueen nykyinen omistaja vastuussa alueen puhdistamisesta. Likaajan puhdistusvelvoite ei vanhene.

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättää ympäristönsuojelulain 12 luvun mukaisesti pilaantuneen maaperän ja pohjaveden selvitysvelvollisuudesta ja puhdistustarpeen arvioinnista sekä puhdistamiseen määräämisestä. ELY-keskus on ympäristönsuojelulain 77 §:n mukaisesti toimivaltainen viranomais arvioimaan tutkimustulosten perusteella alueen puhdistustarpeen ja ympäristönsuojelulain 78 §:n mu-

kaisesti antamaan asiasta päätöksen. ELY-keskus on tarvittaessa ympäristönsuojelulain 79 §:n mukaisesti toimivaltainen viranomaisen määräämään puhdistamisesta, jos puhdistamisesta ympäristönsuojelulain 75 §:n mukaan vastuussa oleva ei siihen ryhdy.

Toimintaa koskevan ympäristöluvan rautetessa kumoutuvat laitoksen päästöjen ja näiden ympäristövaikutusten tarkkailua koskevat velvoitteet. Päätöksessä on annettu tarpeelliseksi katsotut määräykset ympäristövaikutusten tarkkailusta. Ajan kulumisen vuoksi toiminnan lopettamiseen liittyvien määräysten antaminen on katsottu enemmälti tarpeelliseksi.

Määräys 1. Laitoksen käytöstä poistetut tukkien hautomoaltaat ovat osa laitoksen toiminnallista kokonaisuutta. Hautomoaltaiden rakenteiden purkamiseen liittyvä jätehuolto ja pilaantuneiksi todettujen pohjasedimenttien kunnostaminen ovat osa toiminnan lopettamista. Puhdistamisvastuu määräytyy ympäristönsuojelulainsäädännön taustalla olevan aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Aiheuttajan puhdistamisvastuuta ei ole perusteltua rajata niin, että se rajoittuisi vain maa-alueeseen eikä ulottuisi lainkaan pilaantuneisiin vesialueen pohjakerrostumiin.

Hautomoaltaan rakenteet ja pohjasedimentit on todettu voimakkaasti öljyllä pilaantuneiksi. Alueen pilaantuneisuus on tarpeen tarkistaa lisänäytteenotolla, koska ajan kulumisen vuoksi pitoisuudet ovat todennäköisesti luontaisen hajoamisen seurauksena merkittävästi muuttuneet. Alueen kunnostaminen on tarpeen tehdä suunnitelmallisesti.

Määräys 2. Ympäristönsuojelulain 104 §:ssä on säädetty selontekovollisuus pilaantuneesta alueesta. Lisäselvityksiä tehdasalueen maaperän mahdollisesta pilaantuneisuudesta on tarpeen tehdä siinä tapauksessa, että alueen käyttötarkoitus muuttuu. Ympäristönsuojelulain 75 §:n mukaan se, jonka toiminnasta on aiheutunut maaperän tai pohjaveden pilaantuminen, on velvollinen selvittämään pilaantumisen laadun ja laajuuden sekä puhdistamaan maaperän ja pohjaveden siihen tilaan, ettei siitä voi aiheutua terveyshaittaa eikä haittaa tai vaaraa ympäristölle. Vastuu ei pääty toiminnan loppuessa. Tehdasalueella mahdollisesti olevien pilaantuneiden maa-alueiden puhdistus käsitellään erillisessä lupamenettelyssä ympäristönsuojelulain 12 luvun mukaisesti. Toimivaltainen viranomaisen asiassa on Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Määräys 3. Aluehallintovirasto on katsonut tarpeelliseksi jatkaa pohjaveden laadun tarkkailua. Selvityksessä (Heinolan vaneritehtaan ympäristötutkimukset, T566828, Viatek Oy, Geosto, 9.2.2000) on todettu laitoksen toiminnan (tukkikentän ja liejun kuivatusmontun) kuormittavan pohjavesiä ja purkautumisaluetta orgaanisilla aineksilla. Kuormitus on näkynyt tehdasalueen pohjaveden laadun tarkkailun tuloksissa. Ympäristönsuojelulain 5 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on oltava riittävästi

selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista. Selvillä olovelvollisuus ei pääty toiminnan lopettamiseen. Ympäristönsuojelulain 77 §:n mukaisesti Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on toimivaltainen viranomaisena arvioimaan alueen maaperän ja pohjaveden puhdistustarpeen, mikäli tarkkailun tulokset jatkossa antavat siihen aihetta.

Määräys 4. Ympäristönsuojelulain 108 §:n mukaan mittaukset on tehtävä pätevästi, luotettavasti ja tarkoituksenmukaisin menetelmin.

Vastaus lausunnoissa esitettyihin vaatimuksiin

Lausunnoissa esitetyt vaatimukset on otettu huomioon päätöksen määräyksistä ja perusteluista ilmenevällä tavalla.

Aluehallintovirasto toteaa, että Hämeen ympäristökeskuksen Heinolan vaneritehtaan vanhan tukkien haudonta-altaan kunnostussuunnitelman hyväksymistä koskevan päätöksen (27.12.2006, Nro YSO/154/2006, Dnro HAM-2005-Y-83-18) määräyksessä 4. on edellytetty seuraavaa: ”UPM-Kymmene Wood Oy:n tulee käsitellä altaan pohjalla oleva pilaantunut maa-aines lopullisesti ennen kuin allasalueen käyttötarkoitus muutetaan, allas täytetään maa-aineksella tai allasalueella tehdään maarakennustöitä, joissa pilaantunutta pohjasedimenttiä kaivetaan. Ennen pilaantuneen maa-aineksen puhdistamista tulee siihen olla ympäristönsuojelulain 78.1 §:n mukainen lupa tai tehdä siitä ympäristönsuojelulain 78.2 §:n mukainen ilmoitus.” Määräystä on perusteltu mm. seuraavasti: ”Altaan patoamisen jälkeenkin pilaantunut pohjasedimentti jää kuitenkin paikalleen, eikä ongelmaa ratkaista siten lopullisesti. Näin ollen UPM-Kymmene Wood Oy:n tulee allasalueen jatkokäyttömuodon selvittyä, ennen alueen muutos- ja rakennustöitä käsitellä pilaantunut alue lopullisesti siihen tilaan, ettei siitä aiheudu haittaa eikä vaaraa terveydelle ja ympäristölle. Pilaantuneen maa-aineksen puhdistamisasian käsittelyyn ja menettelyyn sovelletaan tällöin voimassa olevia ympäristönsuojelulain mukaisia hallinnollisia menettelyjä.” Päätös vaneritehtaan vanhan tukkien haudonta-altaan kunnostussuunnitelman hyväksymisestä jää voimaan. Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättää ympäristönsuojelulain 12 luvun mukaisesti pilaantuneen alueen lopullisesta puhdistamisesta.

UPM-Kymmene Wood Oy on 24.5.2011 toimittamassaan vastineessaan ilmoittanut, että vanhan hautomoaltaan osalta kunnostustoimenpiteitä on jo toteutettu. Asiasta (mm. haitta-ainepitoisuuksista, riskeistä ja kunnostusmenetelmien sopivuuksista) on kuitenkin tarpeen tehdä lisäselvityksiä ennen lopullisen kunnostuspäätöksen tekemistä.

Aluehallintovirasto on päätöksessään katsonut, ettei aiheuttajan puhdistamisvastuuta koskevan veloitteen toteutumista voi jättää avoimeksi epämääräisen pitkäksi ajaksi. Tästä syystä lisäselvitysten tekemiselle ja

lopullisen kunnostussuunnitelman esittämiselle on päätöksessä annettu määräaika.

Konniveden Maitiaislahden laajempaa kunnostamista ei, UPM-Kymmene Wood Oy:n hakemus huomioon ottaen, voida tämän asian yhteydessä käsitellä. Asianosaiset voivat sopia kunnostusvastuun jakamisesta keskenään. Tarvittaessa asianosaiset ja valvontaviranomaiset voivat laittaa kunnostusasian vireille joko vesilain tai ympäristönsuojelulain mukaisena hallintopakkoasiana asianomaisessa viranomaisessa. Vesilain (587/2011) 18 luvun 8 §:n mukaan hankkeen toteuttamista koskeva erimielisyys voidaan käsitellä hakemuksesta lupaviranomaisessa. Ympäristönsuojelulainsäädännön aiheuttamisperiaatteen mukaisesti UPM-Kymmene Wood Oy on velvollinen osallistumaan Konniveden Maitiaislahden kunnostuksen suunnitteluun ja toteutukseen, mikäli tällainen kunnostushanke päätetään käynnistää.

Toiminnanharjoittaja on toteuttanut päästöjen ja ympäristövaikutusten tarkkailua lausunnoissa vaaditun mukaisesti, ja ilmoittanut tarvittaessa jatkavansa pohjavesitarkkailua edelleen. Vesistö tarkkailu voidaan lopettaa esitetyn mukaisesti. Yhteistarkkailun tulosten perusteella toiminnan lopettamisella ei ole ollut merkittävää vaikutusta veden laatuun vesialueella. Lopetetusta toiminnasta ei päästöjä vesistöön aiheudu. Tarkkailun jatkaminen voi kuitenkin jatkossa olla tarpeen pilaantuneen sedimentin kunnostuksesta aiheutuvien vesistövaikutusten arvioinnin mahdollistamiseksi. Vesistö tarkkailusta voidaan tällöin päättää erikseen.

Aluehallintovirasto katsoo, että muilta osin hakija on vastineissaan antanut perustellut selvitykset lausunnoissa esitettyihin asioihin.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Ympäristönsuojelulaki (86/2000) 5, 7, 8, 43, 46, 53, 54, 77, 90, 96, 97, 100, 104, 108 §

Ympäristönsuojeluasetus (169/2000) 1, 5 §

Jätelaki (1072/1993) 6, 19, 51, 52 §

Jäteasetus (1390/1993) 7 §

Jätelaki (646/2011) 149 §

Valtion maksuperustelaki (150/1992)

Valtioneuvoston asetus aluehallintoviraston maksuista (1145/2009)

Valtioneuvoston asetus aluehallintovirastojen maksuista vuosina 2014 ja 2015 (1572/2011)

KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN

Tämän asian käsittelystä perittävä maksu on 1 920 euroa.

Lasku lähetetään erikseen myöhemmin Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Käsittelymaksu määräytyy valtion maksuperustelain (150/1992) perusteella annetun valtioneuvoston asetuksen (1145/2009) aluehallintoviraston maksuista mukaisesti. Asetuksen maksutaulukon liitteen kohdan 2.1. mukaan muun ympäristölupa-asian käsittelystä peritään maksu, jonka suuruus on 48 euroa/h. Tämän päätöksen valmisteluun on käytetty 40 h.

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös UPM-Kymmene Wood Oy
PL 203
15141 Lahti

Jäljennös päätöksestä

Heinolan kaupunginhallitus
Heinolan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen
Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (sähköisesti)
Suomen ympäristökeskus (sähköisesti)

Ilmoittaminen ilmoitustauluilla

Tieto päätöksen antamisesta julkaistaan Etelä-Suomen aluehallintoviraston Hämeenlinnan päätoimipaikan ilmoitustaululla sekä päätös kuulutetaan Heinolan kaupungin virallisella ilmoitustaululla. (YSL 54 §)

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen haetaan muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

LIITE

Valitusosoitus

Ilpo Hiltunen

Sanna Seppälä

Asian on ratkaissut ympäristöneuvos Ilpo Hiltunen ja esitellyt ympäristöylitarkastaja Sanna Seppälä.

VALITUSOSOITUS

- Valitusviranomainen** Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätökseen saa hakea valittamalla muutosta **Vaasan hallinto-oikeudelta**. Asian käsittelystä perittävistä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.
- Valitusaika** Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Valitusaika päättyy **28.4.2014**.
- Valitusoikeus** Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai asuinympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset.
- Valituksen sisältö** Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava
- päätös, johon haetaan muutosta
 - valittajan nimi ja kotikunta
 - postiosoite ja puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti vaasa.hao@oikeus.fi)
 - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta
 - mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
 - perusteet, joilla muutosta vaaditaan
 - valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (faxilla tai sähköpostilla)
- Valituksen liitteet** Valituskirjelmään on liitettävä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
 - mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta
- Valituksen toimittaminen Etelä-Suomen aluehallintovirastolle**
- Valituskirjelmä liitteineen on toimitettava Etelä-Suomen aluehallintovirastolle. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.** Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, faxina tai sähköpostilla. Sähköisesti (faxina tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteissa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.
- Etelä-Suomen aluehallintoviraston yhteystiedot**
käyntiosoite:	Ratapihantie 9, 00520 Helsinki
postiosoite:	PL 110, 00521 Helsinki
puhelin:	(vaihde) 0295 016 000
fax:	09 6150 0533
sähköposti:	ymparistoluvat.etela@avi.fi
aukioloaika:	klo 8 - 16.15
- Oikeudenkäyntimaksu** Valittajalta peritään asian käsittelystä Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 97 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.